

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 25/11 đến 1/12/2013)

- Trung Quốc đưa tàu sân bay tới Biển Đông diễn tập
- Cảnh sát biển Việt Nam nhận tàu tuần tra hiện đại CSB 8001
- Philippines phản đối Trung Quốc đưa tàu sân bay tới Biển Đông
- Philippines lo ngại Trung Quốc lập ADIZ trên Biển Đông
- Nhật - Philippines bàn về phương thức đối phó với Trung Quốc
- Việt-Nhật đối thoại an ninh cấp thứ trưởng lần thứ nhất
- Phó Tổng thống Mỹ công du 3 nước Đông Bắc Á

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc đưa tàu sân bay Liêu Ninh tới Biển Đông. Tàu Liêu Ninh đã rời cảng Thanh Đảo, miền đông Trung Quốc, để tới Biển Đông hôm 26/11. Tàu Liêu Ninh được hộ tống bởi 4 chiến hạm - gồm 2 tàu khu trục tên lửa Thẩm Dương, Thạch Gia Trang và 2 tàu hộ vệ hiện đại Yên Đài, Duy Phường. Đây là lần đầu tiên hàng không mẫu hạm này thực hiện một cuộc hành trình xuyên biển kể từ khi nó biên chế vào hải quân Trung Quốc, hầu hết các hoạt động diễn tập trước đó được thực hiện tại Hoàng Hải. **Đến hôm 29/11**, tàu Liêu Ninh đã cập quân cảng ở Tam Á, Hải Nam và sẽ tiến hành thử nghiệm và thực hiện các hoạt động đào tạo tại căn cứ mới này.

Trung Quốc có khả năng thiết lập vùng nhận diện phòng không ở Biển Đông? Trong cuộc họp báo hôm 27/11 của Bộ Ngoại giao Trung Quốc, trả lời câu hỏi của một phóng viên rằng liệu Trung Quốc đã tính toán đến việc lập vùng

nhận diện phòng không ở Biển Đông, người phát ngôn Tần Cương cho biết Bắc Kinh “sẽ thiết lập các vùng nhận diện phòng không khác sau khi làm xong các công tác chuẩn bị.”

+ Việt Nam:

Cảnh sát biển Việt Nam nhận tàu tuần tra CSB 8001. Ngày 27/11, Cảnh sát biển vùng 3 – Bộ Tư lệnh Cảnh sát biển Việt Nam vừa chính thức tiếp nhận tàu tuần tra CSB 8001. Đây là tàu do nhà máy 189 – Bộ Quốc phòng đóng theo thiết kế và chuyển giao công nghệ của Tập đoàn Damen (Hà Lan), được coi là một trong những tàu tuần tra trên biển hiện đại nhất hiện có của khu vực Đông Nam Á. Điểm đặc biệt của con tàu này là có thể hoạt động liên tục trong vòng 40 tiếng, có sân đậu trực thăng, dài 90,5m, rộng 14m.

+ Philippines:

Philippines lên tiếng việc tàu sân bay Trung Quốc xuống Biển Đông. Hôm 27/11, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez khẳng định việc Bắc Kinh triển khai tàu sân bay Liêu Ninh xuống Biển Đông diễn tập sẽ làm gia tăng căng thẳng trong khu vực, “Trung Quốc triển khai cụm tàu sân bay làm gia tăng căng thẳng và vi phạm Tuyên bố về ứng xử của các bên trên Biển Đông (DOC). Việc Trung Quốc triển khai cụm tàu sân bay không được phép vi phạm luật pháp quốc tế, gồm Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển 1982 (UNCLOS).”

Philippines lo ngại Trung Quốc lập ADIZ trên Biển Đông. Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario hôm 28/11 bày tỏ quan ngại trước nguy cơ Trung Quốc có thể đơn phương tìm cách kiểm soát bầu trời Biển Đông sau khi tuyên bố áp đặt khu nhận diện phòng không (ADIZ) ở Hoa Đông, “Việc đó đã biến không phận quốc tế thành không gian hàng không nội địa của Trung Quốc. Đây là sự xâm phạm an toàn của các hoạt động hàng không dân dụng quốc tế. Nó cũng tác động đến an ninh quốc gia của các nước bị ảnh hưởng.”

Quan hệ các nước

Việt Nam và New Zealand ký kết Bản ghi nhớ về Hợp tác quốc phòng. Sáng 25/11, Đại tướng Phùng Quang Thanh, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Việt Nam, đã hội đàm với ông Jonathan Coleman, Bộ trưởng Quốc phòng New Zealand, sang thăm chính thức Việt Nam. Nhân chuyến thăm lần này, hai bên đã ký kết Bản ghi nhớ về Hợp tác quốc phòng. Đây là một khung pháp lý quan trọng, góp phần thúc đẩy hơn nữa hợp tác quốc phòng song phương giữa hai Bộ Quốc phòng, hai quân đội.

Việt-Nhật đối thoại an ninh cấp thứ trưởng lần thứ nhất. Hội nghị Đối thoại An ninh cấp Thứ trưởng Việt Nam-Nhật Bản lần thứ nhất đã được tổ chức tại Hà Nội ngày 26/11. Thượng tướng Trần Việt Tân, Thứ trưởng Bộ Công an Việt Nam dẫn đầu đoàn Việt Nam và ông Kanetaka Masahito, Phó Tư lệnh Cơ quan Cảnh sát Quốc gia Nhật Bản dẫn đầu đoàn Nhật Bản tham dự đối thoại. Thông qua kênh đối thoại, Bộ Công an Việt Nam và Cơ quan Cảnh sát quốc gia Nhật Bản sẽ chia sẻ thông tin chiến lược, trao đổi kinh nghiệm nghiệp vụ và trao đổi các nội dung thúc đẩy hợp tác hai bên trên tinh thần xây dựng, hữu nghị; góp phần bảo vệ an ninh quốc gia.

Nhật - Philippines bàn thảo về phương thức đối phó với Trung Quốc. Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Philippines Voltaire Gazmin hôm 29/11 cho biết việc tuyên bố thiết lập “vùng nhận dạng phòng không” trên Biển Hoa Đông của Trung

Quốc có thể được thảo luận trong cuộc hội đàm giữa ông và người đồng cấp Nhật Bản Itsunori Onodera tuần tới tại Manila. Khi được hỏi liệu Trung Quốc có thể thiết lập một “vùng nhận dạng phòng không” trên Biển Đông hay không, Bộ trưởng Quốc phòng Philippines khẳng định, động thái nếu có này của Bắc Kinh sẽ chỉ khiến các nước khác có những phản ứng tiêu cực càng “mạnh mẽ” hơn nữa.

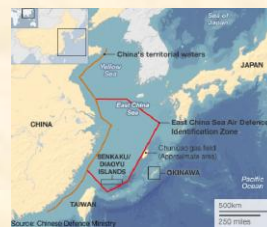
Phó Tổng thống Mỹ công du 3 nước Đông Bắc Á. Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden ngày 1/12 bắt đầu chuyến công du kéo dài một tuần lễ tới ba nước Nhật Bản, Hàn Quốc và Trung Quốc. Thông báo của Nhà Trắng cho biết chuyến thăm này đã được lên kế hoạch từ trước, mục đích trước hết là nằm trong chủ trương của chính quyền Barack Obama coi khu vực Châu Á là trọng tâm trong chương trình nghị sự đối ngoại. Giới chức Nhà Trắng cho biết ông Biden sẽ trực tiếp nêu ra các quan ngại của Mỹ liên quan tới vùng nhận dạng phòng không mà Trung Quốc vừa thiết lập, qua đó tìm cách giảm thiểu những căng thẳng, kêu gọi các bên kiềm chế để tránh xảy ra những tính toán sai lầm.

Phân tích và đánh giá

“Các vùng biển ở Châu Á đang sôi sục?” của *Demetri Sevastopulo*. Với việc thiết lập “vùng nhận dạng phòng không” gây nhiều tranh cãi vào hôm 23/11, Trung Quốc đã làm dấy lên những lo ngại mới về tranh chấp giữa Trung Quốc và Nhật về Quần đảo Senkaku/Diaoyu. Mọi tập trung đang đổ dồn về chuỗi đảo mà Nhật nắm quyền kiểm soát, tuy nhiên trong tuyên bố thiết lập vùng phòng không, Trung Quốc cũng có nói rằng nước này “sẽ thiết lập những vùng nhận dạng phòng không khác vào thời điểm thích hợp sau khi đã có sự chuẩn bị chu đáo”, điều này khiến cho bầu không khí căng thẳng lan rộng ra toàn khu vực. Theo ông Ian Storey, chuyên gia an ninh tại Viện Nghiên cứu Đông Nam Á của Singapore, những khu vực khác mà Trung Quốc có thể thiết lập vùng phòng không sẽ là khu vực phía bắc của Biển Đông và Biển Hoàng Hải. Ông Storey cho biết Trung Quốc sẽ không thiết lập khu vực ADIZ cho toàn bộ khu vực Biển Đông, bởi đây sẽ là một động thái “quá kích động”. Thay vào đó, Trung Quốc nhiều khả

năng sẽ thiết lập một khu vực ADIZ tại phía bắc của Biển Đông, và cụ thể là xung quanh Đảo Hải Nam. Tuy nhiên, ông Gary Li, nhà phân tích cao cấp của hãng nghiên cứu hàng hải IHS Maritime, nói rằng một khu vực ADIZ của Trung Quốc tại phía bắc Biển Đông sẽ “hết sức nhạy cảm”. Theo ông Li, khu vực ADIZ nếu có này sẽ chồng lấn với khu vực ADIZ của Việt Nam, khu vực cách phía bắc Đảo Hải Nam khoảng 100km, và bao gồm khu vực tranh chấp Hoàng Sa. Trong khi đó, ông Barry Desker, trưởng khoa Nghiên cứu Quốc tế của trường S Rajaratnam của Singapore, nói rằng vùng ADIZ do Trung Quốc thiết lập sẽ gây ra quan ngại cho các nước Đông Nam Á về khả năng những sự việc tương tự tái diễn tại Biển Đông: “Hành động đơn phương thiết lập vùng nhận dạng phòng không của Trung Quốc sẽ nhắc nhở họ [các nước láng giềng tại Đông Nam Á của Trung Quốc] về yêu sách chủ quyền của Trung Quốc trên Biển Đông và khả năng xảy ra sự cố nếu Trung Quốc đưa ra một tuyên bố tương tự trên vùng biển mà nước này yêu sách.”

“Việc Trung Quốc thiết lập ADIZ tại Hoa Đông có tác động gì đến Mỹ và khu vực?” của *Nicholas*

Szechenyi, Victor Cha, Bonnie S. Glaser, Michael J. Green, Christopher K. Johnson. Theo quan điểm của Mỹ, việc công bố khu vực ADIZ

là một phần trong chiến lược nhằm củng cố yêu sách chủ quyền của Bắc Kinh cũng như nhằm mở rộng khu vực giám sát trên không và trên biển tại Biển Hoa Đông và các vùng hải phận xung quanh. Để ngăn Bắc Kinh theo đuổi chiến lược leo thang căng thẳng có thể đe dọa tới an ninh khu vực, Mỹ cần phải phối hợp và hợp tác quân sự một cách chặt chẽ với Nhật Bản, Hàn Quốc và các đối tác khác tại khu vực cũng như duy trì một chính sách rõ ràng nhằm duy trì sự hiện diện trong tương lai. Các nhà lãnh đạo của Mỹ và Nhật nhiều khả năng sẽ xem những động thái leo thang này là một phép thử cho quyết tâm của Nhật và liên minh Mỹ - Nhật. Tuy nhiên, sự hung hăng của Trung Quốc có thể sẽ tăng cường sự ủng hộ trong nước và của khu vực dành cho chính sách an ninh quốc gia của Thủ tướng Abe và đẩy mạnh nỗ lực cải thiện quan hệ đồng minh Mỹ - Nhật cũng như thúc đẩy hợp tác song phương và sự phối hợp giữa hai quốc gia. Các nước ven Biển Đông do lo ngại về một động thái tương tự của Trung Quốc tại Biển Đông có thể sẽ nghiêng về ủng hộ Nhật Bản. Phó Tổng thống Mỹ Joe Biden sắp tới sẽ có chuyến thăm tới Nhật Bản, Hàn Quốc và Trung Quốc, và vấn đề ADIZ sẽ là một ưu tiên trong chương trình nghị sự của ông. Nhiệm vụ quan trọng của Mỹ đó là phải phối hợp phản ứng với các đồng minh và các đối tác tại khu vực một cách nhịp nhàng để khiến Bắc Kinh nhận ra rằng việc những hoạt động đơn phương làm leo thang căng thẳng sẽ gây tổn hại cho các lợi ích của Trung Quốc.

“Trung Quốc đang thách thức Mỹ?” của Philip Stephens. Nếu nhìn qua, việc Trung Quốc

thiết lập vùng nhận dạng phòng không tại Biển Hoa Đông đã đánh dấu một sự leo thang trong tranh chấp đã có từ lâu với Nhật về chủ quyền Quần đảo Senkaku/Điếu Ngư. Tuy nhiên, một cách diễn giải có vẻ xác đáng hơn và cũng đáng lo ngại hơn đó là qua sự việc này, Bắc Kinh muốn thách thức sức mạnh Mỹ tại khu vực Tây Thái Bình Dương. Do đó, khu vực Đông Á đang trở nên nguy hiểm hơn bao giờ hết. Cam kết của Mỹ rằng khu vực Quần đảo Senkaku/Điếu Ngư được bảo vệ bởi hiệp ước an ninh chung giữa Mỹ và Nhật đang bị thử thách. Câu hỏi mà Bắc Kinh muốn được giải đáp đó là ông Obama có thể làm gì để có thể duy trì trật tự hiện có. Mục tiêu chiến lược của Trung Quốc đó là đẩy Mỹ khỏi bờ biển của mình và thiết lập quyền bá chủ tại Biển Hoa Đông và Biển Đông. Liệu một nước Mỹ vốn đang kiệt sức sau các cuộc chiến tại Trung Đông có đủ ý chí chính trị để phiêu lưu vào một cuộc xung đột mới tại Châu Á, chỉ để bảo vệ vài hòn đảo không có người ở hay không? Có thể không phải tình cờ mà Bắc Kinh chọn thời điểm thiết lập vùng ADIZ vào một trong những khoảng thời gian khó khăn nhất trong nhiệm kỳ của ông Obama. Dù có chủ ý hay không, Bắc Kinh hiện đã đẩy vấn đề kiểm soát không phận xung quanh đảo Điếu Ngư trở thành một phép thử cho cam kết an ninh của Mỹ với Đông Á. Nếu Washington chấp nhận những hạn chế mà Trung Quốc đưa ra, điều này sẽ khiến các nước khác trong khu vực thấy rằng không thể tiếp tục dựa vào Mỹ để bảo vệ nguyên trạng trước một Trung Quốc bá quyền được nữa. Ngược lại, nếu ông Obama muốn chứng minh

cam kết của mình bằng việc tổ chức các cuộc tuần tra thường xuyên tại vùng không phận tranh chấp, thì điều đó cũng đồng nghĩa với việc Washington đã chấp nhận bước vào một giai đoạn căng thẳng mới với Bắc Kinh. Tuy nhiên, có thể với việc đang phải hứng chịu nhiều lời chỉ trích sau thất bại của Mỹ tại Trung Đông, ông Obama sẽ không chấp nhận lùi bước trong vấn đề Senkaku/Điếu Ngư.

“Gấu Nga đã trở lại Việt Nam” của *Carl Thayer*. Tổng thống Nga Vladimir Putin vừa thực hiện chuyến thăm chớp nhoáng tới Hà Nội ngày 12/11 để thúc đẩy mối quan hệ đối tác chiến lược toàn diện mà hai bên đạt được vào năm ngoái. Đây là chuyến công du thứ ba của ông Putin đến Việt Nam và là chuyến thứ hai trên cương vị Tổng thống Liên bang Nga. Ông Putin đã gặp 3 nhà lãnh đạo cao nhất của Việt Nam là Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng, Chủ tịch Trương Tấn Sang và Tổng Bí Thư Nguyễn Phú Trọng. Kết thúc chuyến thăm, hai bên thông báo đã đạt được 17 thoả thuận song phương, trong đó có 5 thoả thuận trong lĩnh vực dầu khí và năng lượng. Những thoả thuận này phản ánh tính chất sâu rộng của mối quan hệ song phương mà hai nước bắt đầu phát triển sau khi Liên bang Xô

viết tan rã. Trước thềm chuyến thăm Việt Nam mới đây, chiếc tàu ngầm lớp Kilo đầu tiên của Việt Nam đã được đưa lên tàu vận chuyển để bàn giao cho Việt Nam, đồng thời Nga cũng thông báo rằng họ sẽ chuyển giao trung tâm đào tạo thủy thủ tàu ngầm mà họ đang xây dựng ở cảng Cam Ranh vào tháng 1/2014. Báo chí cũng như những tuyên bố chính thức khác cho thấy Nga sẽ tham gia tích cực vào việc sửa chữa, bảo dưỡng các vũ khí và trang thiết bị quân sự mà họ đã bán cho Việt Nam, đồng thời chuyển giao công nghệ quân sự cho nhà máy liên doanh của hai nước. Tóm lại, “gấu Nga” đang trở lại Việt Nam. Những năm tới đây, các công ty quốc phòng của Nga sẽ hỗ trợ Việt Nam trong hoạt động sản xuất nhiều loại tên lửa và vũ khí, trang thiết bị quân sự, những thứ sẽ được lắp vào các bộ tác chiến trên không và trên biển mới của Việt Nam. Bên cạnh đó, các sỹ quan và chuyên gia khác của Nga cũng sẽ giúp Việt Nam phát triển hạm đội tàu ngầm của mình. Các tiện ích quân sự của Nga ở Cam Ranh cũng được cho là sẽ cung cấp dịch vụ hậu cần và sửa chữa cho tàu hải quân của Nga trên đường từ Viễn Đông đến vịnh Aden và ngược lại. Như bản Tuyên bố chung của hai nước ngày 12/11 tiết lộ, các liên doanh dầu khí Việt-Nga sẽ tiếp tục thăm dò và sản xuất dầu khí trên thềm lục địa của Việt Nam. Vì thế, Việt Nam và Nga có lợi ích song trùng trong việc duy trì hoà bình và ổn định trên Biển Đông./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp